

NOTAT

Udredning om lovgivning vedrørende finansiering af bedesteder i Danmark

1. Baggrund om minoritetsbedesteders opførelse og finansiering

1.1 Bygge- og planlovgivning

Der er ingen særlige retningslinjer i bygge- eller planlovgivningen for opførelse af bedesteder. Opførelse af bedesteder er således underlagt de almindelige regler i planlovgivningen mv.

Før et bedested kan bygges, skal der foreligge en endeligt vedtaget lokalplan, hvori der kan fastsættes nærmere betingelser for bl.a. bygningers størrelse, omfang og udformning.

Så længe de almindelige krav i lokalplanerne og anden lovgivning opfyldes, kan private personer, virksomheder eller foreninger opføre eller ombygge bygninger uanset formålet med anvendelsen, herunder brug som bedested.

En lokalplan kan regulere formen af bygningen, dvs. højden og størrelsen, samt regulere det æstetiske og arkitektoniske udtryk som f.eks., at bygningen skal passe ind med de omkringliggende bygninger, eller at bygningen skal være markant anderledes end de omgivende bygninger. Lokalplaner kan også regulere bebyggelsesmæssige forhold og også spørgsmål om vejadgang, parkering mv. Hvis der er tale om en lokalplan for en bygning, hvor der forventes mange besøgende, bør lokalplanen inddrage dette i relation til spørgsmålet om parkering. Der kan dog ikke lokalplanlægges for selve vejen.

1.2 Statslig og udenlandsk finansiering af bedehuse og menigheder mv.

I Danmark er der ikke tradition for, at staten yder støtte til andre trossamfunds opførelse af religiøse bygninger, ligesom staten heller ikke i de sidste 30 år har ydet støtte til kirkebyggeri i folkekirken. Det har folkekirkemedlemmerne selv betalt. På samme måde må andre trossamfund også selv finansiere udgifter til anlæg og drift af kirker og andre bedesteder.

Opførelse af nye kirkebygninger finansieres af kirkeskatten og evt. af indsamlede midler mv. Staten yder ikke tilskud til kirkebyggeri i Danmark.

Vedr. kirker i udlandet kan det oplyses, at Kirkeministeriet ejer Kirken i Paris (indviet i 1955), og at der i 1998 og 2008 er bevilget finanslovstilskud til istandsættelse af kirken.

Endvidere yder staten tilskud til Danske Sømands- og Udlandskirker (DSUK) og Dansk Kirke i Sydslesvig (DKS) til løn til ca. 50 danske præster i udlandet.

Der findes i Danmark flere udenlandske organisationer fra f.eks. Tyrkiet, Pakistan, Saudi Arabien og Libanon, som organiserer og finansierer moskéer i Danmark. Nogle af disse organisationer finansierer imamernes løn, og nogle bidrager til opkøb af ejendomme, der bruges som bedesteder.

Derudover har en række andre trossamfund kontakter til deres hjemland og modtager regelmæssigt bidrag fra enten private donorer eller muslimske organisationer fra den muslimske verden. Flere af imamerne på forkyndervisum, ligesom øvrige forkyndere af anden religiøs observans modtager tilskud og er helt eller delvist finansieret ved tilskud fra hjemlandet eller udenlandske menigheder. Der er aktuelt godt 20 tyrkiske imamer på forkyndervisum i Danmark, som er udsendt og finansierede af den tyrkiske stat.

2. Tilsyn og offentlighed

2.1 Monitorering og efterforskning hvis der er konkret trusselvurdering

Det er PET's opfattelse, at opførelsen af moskeer i Danmark næppe i sig selv vil give anledning til en ændret trusselvurdering for så vidt angår den nationale sikkerhed eller i øvrigt vil have betydning for varetagelsen af efterretningstjenestens opgaver, herunder i forbindelse med forebyggelsen af ekstremisme og terrorisme.

Hvis der er mistanke om ulovlige pengestrømme, eller hvis der er mistanke om, at midler bruges til terrorrelateret virksomhed, så har forskellige myndigheder i dag mulighed for at overvåge dette.

2.1.1 PET's ansvarsområde

PET har som national sikkerhedsmyndighed til opgave at forebygge, efterforske og modvirke foretagender og handlinger, der udgør eller vil kunne udgøre en fare for bevarelsen af Danmark som et frit, demokratisk og sikkert samfund.

I den forbindelse gennemfører PET bl.a. forskellige aktiviteter i forhold til bekæmpelse af terrorfinansiering. Siden 2004 har PET haft en særlig enhed – den såkaldte Tefine-enhed (Terror-finansielle netværk) – der efterforsker mistænkelige økonomiske forhold, som kan være en overtrædelse af straffelovens § 114 a om terrorfinansiering. PET's indsats på området har til formål at forhindre, at der overføres eller videregives penge til personer, organisationer, grupper eller sammenslutninger, som er involveret i terrorisme.

2.1.2 Finanstilsynets rolle og hvidvaskloven

Der er via Økonomi- og Erhvervsministeriets bekendtgørelse fastsat regler om tilsyn med pengeoverførsler fra lande og territorier, hvor der anses at være en særlig risiko for hvidvask eller finansiering af terrorisme (FATF-listen).

Hvidvaskloven indeholder krav om, at personer og virksomheder omfattet af loven, herunder pengeinstitutter og pengeoverførselsvirksomheder og revisorer mv. samt under visse omstændigheder advokater løbende skal overvåge kundeforhold og være opmærksomme på kunders aktiviteter, som på grund af deres karakter særlig menes at kunne have tilknytning til hvidvask eller finansiering af terrorisme. Hvis der er mistanke, som ikke kan afkræftes ved en nærmere undersøgelse, skal pengeinstitutterne mv. foretage indberetning til SØK.

Der stilles endvidere krav i hvidvaskloven om, at de omfattede virksomheder har kendskab til deres kunder. Dette indebærer bl.a., at der for kunder, som er juridiske personer, skal indhentes oplysninger om kundens reelle ejere, dvs. fysiske personer, som i sidste ende ejer eller kontrollerer kunden. Dette krav blev skærpet den 1. januar 2009, således at de reelle ejere også skal legitimeres.

Finanstilsynet fører generelt tilsyn med, at hvidvaskloven og pengeoverførselsdirektivet overholdes. Det sker gennem inspektioner på stedet. Her foretages der en vurdering af, om virksomhedens forretningsgange på området er tilstrækkelige og om uddannelsesprogrammerne for medarbejderne er fyldestgørende (efter hvidvaskloven skal virksomhederne mv. have uddannelsesprogrammer og de skal have en såkaldt hvidvaskansvarlig, der har ansvaret for, at reglerne efterleves). Desuden tager Finanstilsynet jævnligt stikprøver af, om virksomheden har identificeret og legitimeret kunderne, ligesom Finanstilsynet ser på, om virksomheden indberetter mistænkelige transaktioner til SØK.

Der forventes til oktober fremsat et lovforslag om, at almennyttige organisationer skal være registreret hos Finanstilsynet eller en anden offentlig myndighed. Der vil blive stillet krav om, at organisationerne skal opbevare en række oplysninger om deres formål, identiteten på organisationens reelle ejere samt oplysninger om deres donationer.

Økonomi- og Erhvervsministeriet har oplyst, at for pengeoverførsler, der afsendes fra eller modtages af en betalingsformidler i Danmark, gælder reglerne i forordning nr. 1781 af 15. november 2006 om oplysninger, der skal medsendes om betalinger ved pengeoverførsler (pengeoverførselsforordningen).

Hovedparten af de danske betalingsformidlere udgøres af pengeinstitutter. En betalingsformidler er ifølge forordningen forpligtet til at konstatere, om der mangler oplysninger om betaleren, når der afsendes eller modtages en pengeoverførsel.

For pengeoverførsler, der kommer fra et land uden for EU, gælder det, at afsenderen skal medsende fuldstændige oplysninger, dvs. navn, adresse og kontonummer, som gør det muligt at spore betaleren. I stedet for adresse kan afsenderen benytte fødselsdato og fødselssted samt kundeidentifikationsnummer eller nationalt personnummer. Har betaleren ikke et kontonummer, skal der i stedet angives en "entydig identifikator", hvilket er en række cifre, der gør det muligt at spore transaktionen tilbage til betaleren.

Økonomi- og Erhvervsministeriet oplyser endeligt, at såfremt en betalingsformidler konstaterer, at der mangler oplysninger om betaleren, skal denne udbede sig de manglende oplysninger eller afvise betalingen. Hvis en dansk betalingsformidler oplever, at en udenlandsk betalingsformidler regelmæssigt undlader at levere de krævede oplysninger, skal den danske betalingsformidler beslutte, om forretningsforbindelsen skal opretholdes. Endvidere skal betalingsformidleren underrette de relevante myndigheder inden for hvidvask og terrorfinansiering.

2.1.3 Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet (SØK)

Såfremt en betalingsformidler er i tvivl om, hvorvidt en betaling stammer fra lovlige formål, skal denne undersøge transaktionen nærmere. Hvis der herefter stadig er en mistanke, skal der rettes kontakt til SØK, der så kan efterforske, hvor midlerne stammer fra.

2.2 Generelt om regnskabspligt og offentlighed

Der er ingen særlige regler for bogførings- og regnskabspligt for anerkendte trossamfund og religiøse foreninger. Hvorvidt en organisation er omfattet af bogføringsloven og årsregnskabsloven er generelt afgørende for, om den kan anses for at være erhvervsdrivende. Dette vil sige om den sælger varer, tjenesteydelser mv., som den normalt ville modtage vederlag for.

I hvilket omfang foreninger og selvejende institutioner f.eks. er omfattet af skattemæssige regler om selvangivelse beror på flere forhold – bl.a. grundkapital, medlemsfinansiering, almennyttigt formål etc., og i praksis kan der være mange forskellige organisationsformer, hvor f.eks. en forening eller selvejende institution ejer bygningen, mens de forskellige trossamfund eller religiøse foreninger låner eller lejer lokalerne.

Det er således vanskeligt at sige noget konkret om regnskabs- og skattepligt, og det forhold, at der er pligt til at udarbejde selvangivelse, indebærer ikke, at der er offentlighed om en forenings regnskab.

Et anerkendt trossamfund og en kirkelig institution oprettet i tilslutning til et sådant samfund eller til Folkekirken vil ubetinget og fuldstændigt være fritaget for skattepligt i medfør af selskabsskattelovens § 3, stk. 1, nr. 3, jf. overskriften til pkt. 23 i Cirkulære nr. 136 om indkomstbeskatning af aktieselskaber m.v. (Skatteministeriets cirkulære af 7. november 1988).

2.3 Særregler

Som beskrevet ovenfor gælder der ingen særlige regler for religiøse organisationer i forhold til indsigt i foreninger og fondes midler.

Hvis det overvejes at indføre regler om særlige krav til regnskaber mv. for religiøse organisationer, må der i givet fald foretages en vurdering af sådanne reglers forhold til relevante bestemmelser i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og grundloven. Udfaldet af en sådan vurdering vil afhænge af den nærmere udformning af de pågældende særregler.